

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ

Бабій Роман Андрійович,
здобувач вищої освіти Львівського
державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Поляк Святослав
Петрович, доцент кафедри ОРД
ННІФПКП Львівського державного
університету внутрішніх справ, доктор
філософії у галузі знань «Право»

КРИПТОВАЛЮТА ЯК ІНСТРУМЕНТ КОРУПЦІЙНИХ СХЕМ: АСПЕКТИ ТА ШЛЯХИ НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ РИЗИКІВ

Поява технологій розподіленого зберігання даних (BlockChain) та заснованих на таких технологіях криптовалютних платіжних систем не лише несе в собі амбіції для користувачів, а й слід розуміти що трансформуються й форми неправомірної вигоди та оновлюються методи легалізації злочинних доходів. Що в свою чергу істотно змінює процес протидії злочинності [1].

Найбільш поширеним корупційним механізмом є передача хабарів та “відкатів” у криптовалюті (під терміном “відкати” слід розуміти незаконні платежі, які передаються посадовим особам або іншим зацікавленим особам за сприяння у прийнятті вигідних рішень, зазвичай у сфері публічних закупівель, укладання договорів, виділення коштів чи інших адміністративних дій. Платежі здійснюються шляхом переказу токенів на приватні гаманці, що дозволяє уникати традиційного фінансового моніторингу. Другою великою групою є схеми відмивання коштів, де криптовалюта виступає проміжною ланкою: незаконні кошти конвертуються у цифрові активи, проходять через біржі, міксери, DeFi-платформи або сервіси анонімізації, після чого повертаються у традиційну фінансову систему як “чисті”. Значну роль відіграють privacy-монети (Monero, Zcash), cross-chain swapping та tumbler-сервіси, що ускладнюють трасування транзакцій [2]. Розглянемо детальніше Zcash, фундаментальні основи Zcash розробив у 2013 р. Метью Грін – керівник кафедри прикладної криптографії Університету Джонса Хопкінса. В системі Zcash програмне забезпечення видає ряд випадкових значень, які приймаються у якості вихідних параметрів. Воно також генерує фрагменти

криптографічного ключа, які разом можуть використовуватися для генерації нових монет Zcash [3]. Експерти переконані, що математично гарантована анонімність – головна перевага Zcash перед усіма іншими криптовалютами, що водночас може виступати і в позитивному спектрі користування цією технологією, так і, на жаль, в негативному.

Кримінологічне дослідження використання криптовалют у корупційних правопорушеннях потребує комплексного аналізу детермінант, що формують сприятливе середовище для їх поширення. Відповідні фактори мають багатовимірний характер і охоплюють правові, економічні, технологічні, організаційні та соціально-психологічні передумови, які взаємодіють між собою та створюють умови для формування і реалізації корупційних схем із застосуванням віртуальних активів. Однією з ключових детермінант корупційного використання криптовалют є фрагментарність правового регулювання їх обігу як на національному, так і на міжнародному рівнях. Такі прогалини сприяють тому, що корупціонери активно використовують криптовалюту як інструмент уникнення формальних процедур і контролю. Відсутність обов'язкового ліцензування постачальників послуг, що працюють з віртуальними активами (VASP), а також неоднаковість підходів до їх регулювання між країнами створюють регуляторний арбітраж, що дозволяє переводити кошти у криптовалюту в одній країні та виводити у фіат в іншій, де контроль є менш жорстким [4].

Істотною умовою поширення корупційних схем з використанням криптовалют є обмежена ефективність системи фінансового моніторингу. Значна частина криптовалютних платформ не застосовує процедури ідентифікації користувачів (KYC) або проводить їх формально, що унеможлиблює встановлення кінцевих бенефіціарів транзакцій. Біржі, які працюють у сірій зоні та не звітують перед регуляторами, фактично стають “воротами” для легалізації неправомірних активів, здобутих через корупційні дії. Особливо вразливими є децентралізовані фінансові системи (DeFi), які не передбачають централізованого контролю і повністю базуються на смарт-контрактах, що мінімізує можливість моніторингу або замороження активів. Не менш суттєвою проблемою є відсутність у правоохоронних органів доступу до високотехнологічних інструментів блокчейн-аналітики, а також певної консервативності працівників правоохоронних органів пов'язаної із питаннями у даній тематиці. У той час як кримінальні угруповання використовують складні схеми анонімізації – міксері, tumbler-сервіси, atomic swaps, cross-chain

routing тощо – державні інституції часто не мають ні відповідних технічних засобів, ні спеціалізованих кадрів для їх швидкого викриття. Така асиметрія підсилює криміногенний потенціал криптовалютного середовища [5]. Технологічні особливості криптовалют також є важливими умовами їх кримінального використання. Псевдонімний характер транзакцій забезпечує можливість приховування реальної особи, що стоїть за криптогаманцем, оскільки блокчейн фіксує лише технічні ідентифікатори.

Децентралізована структура блокчейну робить неможливим централізоване втручання або блокування транзакцій. Відсутність єдиного оператора призводить до того, що державні органи не можуть оперативного накладати арешт на активи, як це відбувається з банківськими рахунками [6].

Підбиваючи підсумки вище наведеного, застарілість грошових інституцій вимусила суспільство до створення нових валют, які б вирізнялися децентралізацією та самостійністю. Що в свою чергу створює проблематику в галузі компетентності та готовності працівників правоохоронних органів до протидії злочинам в цій сфері.

Список використаних джерел

1. Криптовалюти та технології Blockchain: інновації у протидії корупції. Електронний ресурс URL: <https://justtalk.com.ua/post/kriptoalyuti-ta-tehnologii-blockchain-innovatsii-u-protidii-koruptsii> (дата звернення: 27.11.2025)

2. Казначєва Д. В., Основні види злочинів, що вчиняються із застосуванням криптовалют. УДК 796.323.2(477) Харків 2019, 167 с. Електронний ресурс URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/26_11_2019/pdf/50.pdf (дата звернення: 27.11.2025)

3. Карапетян Т., Білінський В., Злочинні технології збагачення з використанням криптовалют та особливості їх розслідування УДК 343.9 Тернопіль 2018, С. 117 Електронний ресурс URL: <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/download/293/290> (дата звернення 27.11.2025)

4. VIRTUAL ASSETS AND VIRTUAL ASSET SERVICE PROVIDERS с. 3-5, 8,19, 24 Електронний ресурс URL: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/guidance/RBA-VA-VASPs.pdf.coredownload.inline.pdf> (дата звернення: 26.11.2025)

5. Llambi Prendi, Daniel Borakaj Klarida Prendi, The new money laundering machine though cryptocurrency: current and future public governance. P. 87-88 Електронний ресурс URL:

<https://pdfs.semanticscholar.org/7adf/38b48dcd82f930b00aеacб51f5b350956d9a.pdf> (дата звернення: 28.11.2025)

6. Bitcoin and Cryptocurrency Technologies Arvind Narayanan, Joseph Bonneau, Edward Felten, Andrew Miller, Steven Goldfeder with a preface by Jeremy Clark Draft – Feb 9, 2016. с. 23, 43, 51-52 Електронний ресурс URL: https://www.lopp.net/pdf/princeton_bitcoin_book.pdf (дата звернення: 28.11.2025)

Борко Надія Олександрівна,

здобувачка вищої освіти 107 н.г.
«Правоохоронна діяльність» навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: Сюравчик Валерій Григорович, провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем державотворення та правозастосування навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ТА КОНВЕНЦІЙ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТА ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Питання протидії та запобігання корупції притаманні будь-якій країні. Протягом тривалого часу людство, намагаючись приборкати корупцію, набувало як позитивного, так і негативного досвіду боротьби з цією соціальною хворобою. Кожна держава намагалася розробити свою ефективну систему заходів, які б звели до мінімуму її негативні наслідки. Своєрідність та неповторність історичного розвитку країн робить набутий ними досвід боротьби з корупцією унікальним. Аналіз міжнародного досвіду боротьби з корупцією свідчить про те, що за сучасних умов прояви корупції стали тими чинниками, що створюють реальну загрозу національній безпеці та демократичному розвитку більшості країн світу, негативно впливають на всі сторони суспільного життя. Чинники успішної протидії корупції вже давно відомі та апробовані міжнародною спільнотою. Отже, аналіз міжнародних стандартів є невід'ємним елементом пошуку шляхів протидії та запобігання корупції в Україні.

Антикорупційна політика України вже давно формувалася не лише на внутрішньому рівні, а й у тісній взаємодії з міжнародними